

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu**

Wrocław, dnia 4 stycznia 2011 r.

**Pan
Jan Kazimierz Zubowski
Prezydent Głogowa**

LWR-4101-18-03/2010
P/10/113

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu skontrolowała Urząd Miejski w Głogowie, zwany dalej „Urzędem”, w zakresie realizacji zadań dotyczących zarządzania środowiskiem w latach 2008-2010 (III kwartały).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Prezydentowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości ocenia działalność w zakresie planowania i realizacji zadań dotyczących ochrony środowiska na obszarze Miasta Głogów. Ocenę tę uzasadniają oceny cząstkowe zaprezentowane w dalszej części wystąpienia.

1. Wypełnianie obowiązków w zakresie planowania działań dotyczących zarządzania środowiskiem.

1.1. Strategia Rozwoju Głogowa przyjęta przez Radę Miejską w maju 1998 r. nie była aktualizowana do czasu kontroli NIK w listopadzie 2010 r., co spowodowało, że zawarte w niej zapisy dotyczące ochrony środowiska i ochrony przyrody nie uwzględniały aktualnego

¹Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz.1701 ze zm.

stanu prawnego, ustalonego m.in. ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska² (Poś) oraz ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody³ (uoop). W Strategii z 1998 r. dla realizacji celu „Zapewnienie warunków do poprawy stanu środowiska przyrodniczego oraz rozwoju funkcji rekreacyjno-sportowej” przewidywano zadania strategiczne polegające m.in. na: [1] likwidacji lub ograniczeniu zagrożeń związanych z działalnością zakładów, których produkcja powoduje zanieczyszczenie środowiska poprzez prowadzenie stałego monitoringu stanu środowiska przyrodniczego oraz systematyczne informowanie społeczności lokalnej o stanie środowiska, [2] ochronie zasobów wodnych przed zanieczyszczeniem poprzez budowę nowoczesnej oczyszczalni ścieków; systematyczne prace w zakresie modernizacji i budowę nowych sieci wodociągowych i kanalizacyjnych dla wszystkich odbiorców wody, [3] wdrożeniu programu segregacji i utylizacji odpadów, [4] ochronie istniejących i tworzeniu nowych terenów zieleni, parków (os. Kopernik i Piastów Śl.), skwerów, trawników.

1.2. W czasie kontroli NIK w listopadzie 2010 r. pozostawał nieaktualizowany Miejski Program Ochrony Środowiska opracowany na przełomie 1997/1998 roku i zatwierdzony przez Radę Miejską Głogowa uchwałą Nr XLV340/98 z dnia 10 lutego 1998 r. W świetle wymogów określonych w art. 10 ust. 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw⁴) Rada Miejska Głogowa zobowiązana była do uchwalenia nowego gminnego programu ochrony środowiska w terminie do 30 czerwca 2004 r., tj. w okresie 2 lat i 8 miesięcy. Przepis art. 17 ust. 1 Poś określał, że obowiązek opracowania nowego gminnego programu ochrony środowiska w terminie umożliwiającym uchwalenie przez Radę Miejską Głogowa do 30 czerwca 2004 r. spoczywał na Prezydencie Głogowa. Prace w zakresie opracowania takiego programu dla Głogowa podjęto w 2010 r., tj. po upływie 6 lat od wskazanego terminu ustawowego.

1.3. Głogowski Plan Gospodarki Odpadami (GPGO) uchwalony przez Radę Miejską Głogowa w listopadzie 2004 r. stanowił odrębny dokument, choć przepis art. 14 ust. 6 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach⁵ określał, że powinien stanowić część gminnego programu ochrony środowiska. Dokonując aktualizacji GPGO na przełomie 2006/2007 zachowano wymaganą art. 14 ust. 14 ustawy o odpadach częstotliwość aktualizacji nie

² Dz.U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zm.

³ Dz.U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.

⁴ Dz.U. Nr 100, poz. 1085 ze zm.

⁵ Dz.U. z 2001r. Nr 39, poz. 251 ze zm.

razdziej jak raz na cztery lata. W czasie opracowania w 2004 r. projektu GPGO sporządzono wymagana wówczas na podstawie art. 41 ust. 1 Poś prognozę oddziaływania na środowisko. GPGO zawierał wszystkie elementy wymagane przepisem art. 14 ust. 2 ustawy o odpadach, w tym opis aktualnego stanu gospodarki odpadami, cele w zakresie gospodarki odpadami z podaniem terminów ich osiągnięcia, rodzaj przedsięwzięć i harmonogram ich realizacji. Plan ten co do zawartości spełniał również wymogi ustalone w § 4 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 kwietnia 2003 r. w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami⁶. GPGO zawierał wskaźniki/mierniki realizacji poszczególnych celów w postaci corocznego ustalania m.in. udziału procentowego odpadów segregowanych do odpadów ogółem (% wagowy), ilości odpadów komunalnych poszczególnych frakcji poddanych odzyskowi (przekazanych do recyklingu lub poddanych kompostowaniu).

1.4. Według opracowanego w sierpniu 2010 r. *Programu usuwania wyrobów zawierających azbest* realizację zadań związanych z bezpieczną utylizacją i demontażem materiałów zawierających azbest, w celu ograniczenia negatywnego wpływu tego odpadu na zdrowie i życie ludzi oraz środowisko naturalne, przewidziano na lata 2010–2030⁷. Program ten przewidywał monitorowanie jego realizacji i coroczne przedstawienie Radzie Miejskiej Głogowa sprawozdań z przebiegu wykonania.

1.5. Działania związane z ochroną środowiska na terenie Głogowa zawarto również w: [1] *Programie Ochrony Zieleni* ujmującym stan terenów zieleni i skład gatunkowy, stan zagospodarowania i niezbędne do wykonywania zabiegów agrotechnicznych celem zapewnienia funkcjonalności i estetycznego wyglądu z zachowaniem bioróżnorodności parków i skwerów, [2] *Ekspertyzie oddziaływania górnictwa rud miedzi na środowisko i infrastrukturę komunalną Głogowa* gdzie opisano zasięg, okresy i miejsca wydobywania rud miedzi, budowę geologiczną i jej wpływ na oddziaływanie górnictwa na środowisko i infrastrukturę Miasta oraz przewidywane skutki, jakie mogą wystąpić w Głogowie i otoczeniu, [3] *Dokumentacji technicznej na monitorowanie ruchów górotworów i poziomu wód podziemnych w rejonie Głogowa*, w której wskazano ilość punktów rejestrujących ruchy górotworu, ich lokalizację na terenie Miasta, pomiary tła, rodzaj urządzeń, jakie należy wykorzystać do monitoringu, piezometri do obserwacji poziomu wód podziemnych.

⁶ Dz. U. z 2003 Nr 66, poz. 620 ze zm.

⁷ 2032 r. to maksymalny termin ustalony przepisem § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. z 2003 r. Nr 192, poz. 1876).

2. Respektowanie wymagań ochrony środowiska w planowaniu przestrzennym, z uwzględnieniem przeciwdziałania powodziom.

2.1. W uchwalonym w marcu 1998 r. przez Radę Miejską Głogowa a następnie aktualizowanym w listopadzie 2005 r. i w maju 2010 r. *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego m. Głogowa* zawarto wymagania ustalone m.in. przepisem:

- art. 71 ust. 1 Poś - określono rozwiązania do zapobiegania powstawaniu zanieczyszczeń, zapewnienia ochrony przed powstającymi zanieczyszczeniami oraz przywracania środowiska do właściwego stanu. Jako główne źródło emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego uznano Hutę Miedzi „Głogów”, wskazując konieczność jej ciągłej modernizacji mającej na celu zmniejszenie ilości zanieczyszczeń pyłowych i gazowych wprowadzanych do powietrza. Ze względu na brak możliwości technicznych całkowitego wyeliminowania uciążliwości hut miedzi w Głogowie, jak również w celu wyłączenia spod upraw rolnych i przeprowadzenia rekultywacji gruntów zanieczyszczonych metalami ciężkimi, utworzono wokół Huty Miedzi „Głogów I i II” strefę ochronną o powierzchni 2 840ha (decyzja Głównego Architekta Wojewódzkiego w Legnicy nr UAN/R/8380/100/671/86/87 z dnia 25 listopada 1987 r.). Uzgodniony sposób zagospodarowania strefy polegał na wykupieniu gospodarstw i gruntów, zatrawieniu i zalesieniu większości przejętych obszarów, a następnie prowadzeniu na nich ukierunkowanej gospodarki rolnej i prac pielęgnacyjnych.
- art. 10 ust. 1 pkt 9 upzp - uwzględniono występowanie obiektów i terenów chronionych w obszarze Miasta Głogowa (w formie opisowo – tabelarycznej jak i graficznej). W zakresie środowiska przyrodniczego obejmował on obszary NATURA 2000, w tym Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków i Projektowany Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Łęgi Odrzańskie”. Ustalono także chroniony użytek ekologiczny Łęgi Głogowskie o powierzchni 605,6 ha oraz grunty leśne, lasy, pomniki przyrody, rośliny i zwierzęta chronione.
- art. 72 ust. 1 pkt. 1 Poś - ustalono zasady racjonalnego wykorzystania powierzchni ziemi poprzez działania długookresowe polegające na ochronie zasobów złóż surowców mineralnych oraz rekultywacji i zagospodarowaniu

terenów poeksploatacyjnych i kierunkowe działania w postaci uwzględnienia w dokumentach planistycznych wszystkich złóż w granicach ich udokumentowania wraz z zapisami o ich ochronie i kontynuacji badań geologicznych celem poszukiwania nowych złóż kopalin.

- art. 72 ust. 1 pkt. 5 Poś - określono ochronę walorów krajobrazowych środowiska i warunków klimatycznych m.in. poprzez waloryzację wytypowanych obiektów i obszarów, a następnie objęcie różnymi formami ochrony najcenniejszych obszarów i obiektów przyrodniczych (w tym dolin rzecznych, jako podstawy regionalnych i lokalnych systemów ochrony przyrody); przeciwdziałanie niewłaściwemu korzystaniu ze środowiska, w tym poprzez usuwanie dzikich wysypisk odpadów; stosowanie rekultywacji gruntów skażonych i zdegradowanych; objęcie ochroną ilościową i jakościową wód powierzchniowych, wprowadzanie dolesień, zakładanie i uzupełnianie zadrzewień.
- art. 3 ust.1 i 3 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków⁸ - ustalono kierunki rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnej zakładając budowę nowej i modernizację istniejącej sieci wodociągowej w celu zapewnienia wszystkim mieszkańcom dostarczania wody w odpowiedniej ilości oraz należytej jakości oraz objęcie systemem odprowadzania i oczyszczania ścieków wszystkich terenów obecnie zainwestowanych i przeznaczonych do zainwestowania z docelowym stworzeniem rozdzielczego systemu kanalizacji dla Miasta.
- art. 72 ust. 1 pkt 6 Poś – określono główne cele i kierunki w zakresie ochrony powietrza, wód, gleby, ziemi, ochrony przed hałasem, wibracjami i polami elektromagnetycznymi m.in. poprzez wyeliminowanie ciężkiego ruchu tranzytowego i obciążenie wewnętrznego układu ulicznego poprzez budowę obwodnicy drogowej Głogowa, ograniczenie inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska, stosowanie najlepszych dostępnych technologii i urządzeń infrastruktury technicznej, minimalizacja istniejących uciążliwości związanych głównie z działalnością przetwórstwa rud miedzi i komunikacją drogową.

⁸ Dz.U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 ze zm.

- art. 10 ust. 1 pkt. 11 upzp - uwzględniono zagrożenia powodziowe ze strony rzeki Odry oraz jej dopływów a także zbiornika odpadów poftotacyjnych „Żelazny Most” i nawałnych deszczy i ustalono obszary bezpośredniego zagrożenia powodzią z 1% prawdopodobieństwem występowania (na bazie doświadczeń powodzi z 1997 r.). Studium nie wyznacza obszarów potencjalnego zagrożenia powodzią, bowiem do czasu kontroli NIK w listopadzie 2010 r. Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu nie ustalił na terenie Głogowa prawa miejscowego w tym zakresie poprzez sporządzenie studium ochrony przeciwpowodziowej na podstawie art. 79 ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne⁹.
- art. 10. ust. 2 pkt 8 i 9 upzp - Głogów ma pokrycie planistyczne dla ponad 95% obszarów zurbanizowanych (bez obszaru huty miedzi) oraz dla terenów rozwojowych na najbliższe 15-20 lat, w związku z tym *Studium* nie precyzuje, które tereny należy objąć nowymi planami, formułuje jedynie obowiązki, wynikające z przepisów prawa¹⁰. Nowe plany podejmowane były jedynie w oparciu o analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, stosownie do rzeczywistych potrzeb, w głównej mierze dokonywano zmian planów istniejących.

Przed sporządzeniem aktualizacji Studium w 2010 r. wykonano opracowanie ekofizjograficzne wymagane przepisem art. 74 ust. 4 Poś. Wypełniając wymóg wynikający z art. 32 upzp Rada Miejska Głogowa w październiku 2010 r. dokonała oceny aktualności *Studium* i planów miejscowych poprzez ocenę postępów w opracowywaniu (zmianie) planów miejscowych i opracowanie wieloletniego programu ich sporządzania.

2.2. W latach 2008-2010 (I półrocze) zmieniono lub opracowano 12 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (mpzp) dla terenów o łącznej powierzchni 163,1 ha, w tym 2 plany dla obszarów nie ujętych w *Studium* o łącznej powierzchni 4,69 ha.

Analiza 3 spośród tych planów¹¹ wykazała, że w każdym przypadku: [1] wymagania dotyczące warunków utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalnej gospodarki zasobami środowiska, ustalone w art. 72 ust. 1-3 Poś, określono na podstawie opracowania

⁹ Dz.U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 ze zm.

¹⁰ M.in. z art. 10 ust. 3 upzp dla terenów przeznaczonych w Studium pod wielkopowierzchniowe obiekty handlowe.

¹¹[1] mpzp terenów położonych przy ul Krochmalnej w Głogowie, [2]) mpzp osiedli Nosocice – Krzepów w Głogowie (zmiana), [3] mpzp Wschodniej Dzielnicy Przemysłowej w Głogowie (zmiana)

ekofizjograficznego¹² (art. 72 ust. 4 Poś), [2] do projektu planu opracowano prognozę oddziaływania na środowisko (art. 17 ust. 4 upzp), [3] określono rozwiązania niezbędne do zapobiegania powstawaniu zanieczyszczeń, zapewnienia ochrony przed powstającymi zanieczyszczeniami oraz przywracania środowiska do właściwego stanu (poza jednym przypadkiem gdzie stan środowiska był właściwy) (art. 71 ust. 1 Poś), [4] ustalono warunki realizacji przedsięwzięć umożliwiające uzyskanie optymalnych efektów w zakresie ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego (art. 71 ust. 2 Poś). W odniesieniu do jednego mpzp, który obejmował w części obszar zagrożony zalaniem wodami powodziowymi Q 1% (*mpzp Wschodniej Dzielnicy Przemysłowej w Głogowie*) wprowadzono ograniczenie zagospodarowania obiektami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko (art. 15 ust. 2 pkt. 9 upzp). We wszystkich 3 analizowanych mpzp zgodnie z wymogiem ustalonym przepisem art. 15 ust. 2 pkt 3 upzp określono zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego (poza jednym, gdzie taki krajobraz nie występował). Zapisy 3 badanych mpzp uwzględniały wymóg wynikający z art. 73 ust. 2 pkt. 1 Poś, aby linie kablowe oraz inne obiekty liniowe przeprowadzane były i wykonane w sposób zapewniający ograniczenie ich oddziaływania na środowisko (m.in. poprzez dopuszczenie wyłącznie linii energetycznych kablowych oraz ograniczenie lokalizacji sieci telekomunikacyjnych we wspólnych kanałach zbiorczych). Na obszarach objętych przedmiotowymi mpzp nie występowały skupiska zwierząt dziko żyjących i nie było potrzeby zapewnienia ich przemieszczania się m.in. przez ciągi komunikacji drogowej.

2.3. Dane dotyczące środowiska zawarte w dokumentach strategicznych dla Miasta Głogowa były w zasadniczej części ze sobą zgodne. Zapisy Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w tym zakresie stanowiły bowiem rozwinięcie ogólnych postanowień zawartych w Strategii Rozwoju Głogowa i były respektowane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Natomiast cele ujęte w *Miejskim Planie Gospodarki Odpadami* (gminny program ochrony środowiska był nieaktualny) stanowiły uzupełnienie i rozwinięcie założeń przyjętych w dokumentach strategicznych.

3. Wykonywanie wybranych zadań w zakresie ochrony środowiska w odniesieniu do obowiązków nałożonych na Miasto Głogów przepisami prawa.

¹² Wykonane w sierpniu 2005 r. opracowanie ekofizjograficzne „Ekofizjografia Głogowa” autorstwa dr hab. inż. Janusza Mikuły

3.1. Kontrola wykazała wypełnianie przypisanych Prezydentowi Miasta zadań w zakresie corocznego przedkładania Marszałkowi Województwa Dolnośląskiego w terminie do 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania u osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami substancji stwarzających szczególne zagrożenia dla środowiska (azbestu) na obszarze Miasta Głogów, ustalonego przepisem art. 162 ust.6 Poś oraz § 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska¹³.

3.2. Zachowując wymóg określony w art. 3 ust. 3 pkt. 1-3 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach¹⁴ prowadzono ewidencję zbiorników bezodpływowych, przydomowych oczyszczalni ścieków oraz aktualny i kompletny rejestr umów na odbieranie odpadów komunalnych. Kontrola wykazała, że firmy zajmujące się zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych lub opróżnianiem zbiorników bezodpływowych z terenu Miasta Głogów wywiązywały się z obowiązku przekazywania w terminie do 15 dnia po upływie każdego miesiąca, zestawień właścicieli nieruchomości posiadających zawarte umowy na realizację tych usług oraz przekazywały coroczną informację dotyczącą m.in. masy poszczególnych rodzajów odebranych odpadów komunalnych lub ilości i rodzaju nieczystości ciekłych, do czego zobowiązywały uregulowania art. 9a ust. 1 i 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (poza przypadkiem 15-dniowej zwłoki firmy [...])¹⁵ w przekazaniu informacji za 2008 r.).

W badanym okresie realizowano obowiązek corocznego sporządzania i przedkładania Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Marszałkowi Województwa Dolnośląskiego i do Głównego Urzędu Statystycznego *Informacji zbiorczej o masie zebranych z terenu gminy odpadów komunalnych oraz sposobie ich zagospodarowania* (przy udziale GPK SITA Sp. z o.o. zarządzającej komunalnym składowiskiem odpadów). Analiza danych wykazanych w *Informacji* za 2009 r. potwierdziła ich zgodność z ilościami wynikającymi ze zbiorczego raportu bilansowego.

¹³ Dz.U. Nr 124, poz. 1033, poprzednio rozporządzenie z 9 października 2002 r. o tym samym tytule (Dz.U. Nr 175, poz. 1439).

¹⁴ Dz.U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008 ze zm.

¹⁵ Wyłączono informację stanowiącą tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej – Dz.U. Nr 112, poz. 1198 ze zm. w zw. z art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji – Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.

Urząd otrzymywał kopie decyzji m.in. od Starosty Głogowskiego w trybie przewidzianym art. 26 ust. 7 i art. 28 ust. 7 ustawy o odpadach, i w związku z tym prowadził ewidencję i miał wiedzę o posiadaczach odpadów prowadzących odzysk lub unieszkodliwianie odpadów oraz podmiotach prowadzących zbiórkę i transport odpadów na terenie Miasta Głogów.

3.3. Realizując ustalenia *Głogowskiego Planu Gospodarki Odpadami* prowadzono na obszarze Miasta Głogowa selektywną zbiórkę odpadów komunalnych (m.in. szkła kolorowego, szkła białego, makulatury, butelek PET, niezużytych, przeterminowanych leków, baterii, elektroodpadów i odpadów sprzętu AGD). Od początku 2010 roku wprowadzono dodatkowo selektywną zbiórkę bioodpadów z ich selekcją oraz umożliwiono mieszkańcom Miasta odbiór odpadów niebezpiecznych. Rada Miejska w Głogowie ustalając stawki opłat za odbiór odpadów¹⁶ nie zastosowała wymogu określonego przepisem art. 6 ust. 4 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach¹⁷ (pucg) co do zastosowania niższych stawek za odpady zbierane i odbierane w sposób selektywny.

Kontrola wykazała, że podjęte działania (m.in. uruchomienie płyty kompostowej) zapewniły ograniczenia składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji w stopniu pozwalającym na uzyskanie wymaganego na 31 grudnia 2010 r. wskaźnika redukcji składowanych odpadów do 75% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (w październiku 2010 r. uzyskano redukcję do poziomu około 74%).

Prowadzona w latach 2008-2009 zbiórka zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (za pośrednictwem podmiotu prywatnego) poprzez jeden punkt stały z dodatkowym uruchomieniem 4 punktów ruchomych w każdą sobotę w innym miejscu Miasta została w 2010 r. ograniczona tylko do punktu stałego (rezygnacja podmiotu prywatnego, realizacja przez własną spółkę komunalną). Takie ograniczenie zdaniem NIK może jednak nie zapewnić właściwej realizacji obowiązku odbierania zużytego sprzętu od mieszkańców Głogowa określonego przepisem art. 16a pkt. 5 ustawy o odpadach. Ustalone wskazanym przepisem zadania Miasta powinny koncentrować się na inicjowaniu i ułatwianiu tworzenia punktów zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego przez inne podmioty oraz wskazywania lokalizacji, w których mogą być prowadzone akcje, a także na podejmowaniu działań informacyjnych i edukacyjnych w tym zakresie.

¹⁶ uchwały Nr 105/N z dnia 27 listopada 2007 r. i Nr XXVI/236/2008 z dnia 17 grudnia 2008 r.

¹⁷ Dz.U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008 ze zm.

3.4. Na terenie Głogowa w oparciu o uregulowania ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody¹⁸ (uop) ustalono występowanie form ochrony przyrody w postaci: [1] pomników przyrody – 21 drzew rosnących głównie w rejonie starego miasta, [2] użytku ekologicznego – „Łęgi Głogowskie” utworzone w 2005 r., zlokalizowane w międzywalu rzeki Odry w obrębie byłej strefy ochronnej Huty Miedzi „Głogów”, obejmujące fragmenty lasów łęgowych, starorzecza oraz zbiorowiska łąkowe o powierzchni 605,57 ha, [3] obszary Natura 2000 (PLH 020018 i PLB 0220008) – obszar o powierzchni 18 002,9 ha położony w dolinie geomorfologicznej rzeki Odry, w granicach dawnej terasy zalewowej rzeki począwszy od Brzegu Dolnego aż po Głogów (z włączonym obszarem tzw. Zielonych Łąk koło Miękinia z rezerwatem „Zabór”).

3.5. W badanym okresie Rada Miejska Głogowa w ramach przypisanych jej zadań na podstawie art. 78 uop nie podejmowała decyzji o założeniu nowego terenu zieleni na obszarze Miasta. Bieżące utrzymanie i konserwację zieleni prowadzono w cyklu ciągłym typując prace w okresach tygodniowych lub w zależności od potrzeb.

3.6. W okresie 2008-2010 (3 kwartały) na terenie Głogowa nie stwierdzono przypadków usuwania drzew lub krzewów bez wymaganego na podstawie art. 83 uop zezwolenia oraz zniszczenia drzew, krzewów lub terenów zielonych w wyniku niewłaściwego wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych. W tym okresie Urząd wydał łącznie 332 decyzje w sprawie usunięcia drzew i krzewów, w tym 249 decyzji na podstawie których zezwolono na usunięcie bez pobierania opłaty w przypadkach określonych w art. 86 uop, 29 decyzji zezwalających na usunięcie z naliczeniem opłaty w łącznej kwocie 2.147,5 tys. zł oraz 23 decyzje o odmowie wydania zezwolenia. Analiza postępowań dotyczących 10 decyzji, na podstawie których udzielono zezwolenia na wycinkę drzew i krzewów i odstąpiono od naliczania opłaty oraz 10, w których naliczono opłatę wykazała, że: [1] wszystkie decyzje zostały wydane z zachowaniem wymaganego terminu, [2] w każdym przypadku opłata za wycinkę została określona w wysokości zgodnej z ustaloną w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 października 2004 r. w sprawie opłat dla poszczególnych rodzajów gatunków drzew¹⁹ oraz obwieszczeniem Ministra Środowiska z dnia 14 października 2008 r. w sprawie stawek opłat za usunięcie drzew i krzewów oraz kar za zniszczenie zieleni²⁰, [3] we wszystkich przypadkach w sposób zgodny z wymogiem wynikającym z art. 84 ust. 4 uop ustalono okres

¹⁸ Dz.U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.

¹⁹ Dz.U. z 2004 Nr 228, poz. 2306 ze zm.

²⁰ MP Nr 82, poz. 725

odroczenia terminu płatności opłaty, tj. na 3 lata od wydania zezwolenia (tożsamy z terminem przesadzenia lub zastąpienia).

3.7. Miasto realizowało obowiązek określony w art. 7 ust 1. pkt. 14 ustawy o samorządzie gminnym w zakresie utrzymania i wyposażenia magazynu przeciwpowodziowego (m.in. na stanie pozostawało 25 000 szt. worków i 21 kombinezonów). Podjęto również działania mające na celu przeciwdziałanie powodziom, polegające m.in. na opracowaniu planu operacyjnego ochrony przed powodzią, prowadzeniu „Bazy sił i środków ratowniczych ARCUS 2005” w ramach której zbiera się i analizuje zasoby gminy, powiatu i województwa w zakresie spraw związanych z bezpieczeństwem w sytuacjach kryzysowych. Ponadto przedstawiciel Urzędu bierze udział w okresowych przeglądach wałów przeciwpowodziowych (wiosna, jesień). Dla ustalenia granic zalewów wodami powodziowymi zakupiono program informatyczny umożliwiający ustalenie takich granic na podstawie numerycznego modelu terenu.

Po ustąpieniu wody z terenów zalanych przystąpiono do likwidacji skutków powodzi z maja 2010 r. m.in. poprzez zaangażowanie służb komunalnych do remontów uszkodzonej infrastruktury technicznej oraz sprzątania terenów po powodzi. Po oszacowaniu strat i szkód przez powołaną komisję wypłacono zasiłki łącznie dla 80 poszkodowanych.

3.8. W ostatnich pięciu latach wydano tylko jedną decyzję o lokalizacji inwestycji celu publicznego na terenach zagrożonych powodzią (na wniosek KGHM Polska Miedź S.A. Oddział Huta Miedzi „Głogów”). Dotyczyła ona zabezpieczenia degradacji obszaru użytku ekologicznego „Łęgi Głogowskie” poprzez budowę w korycie rzeki Średni Potok urządzeń zapewniających odpowiednie nawodnienie obszaru (progi wodne, przegroda drewniana spiętrzająca wodę). Ponadto na wniosek strony wydano 5 wypisów i wyrysów z mpzp potwierdzających lokalizację planowanej budowy bądź przebudowy budynków (4 mieszkalnych i 1 warsztatowo-magazynowy) na terenach zagrożonych powodzią.

4. Realizacja działań z zakresu ochrony środowiska zakładanych w dokumentach strategicznych.

Ze względu na nieaktualność Miejskiego Programu Ochrony Środowiska (ostatni ujęty w nim planowany termin realizacji upłynął w 2002 r.) nie można dokonać oceny stopnia realizacji działań z zakresu ochrony środowiska w odniesieniu do tego dokumentu. Według danych wynikających z wieloletniego planu inwestycyjnego część wykonanych w badanym okresie

zadań związana była z ochroną środowiska: [1] w 2008 r. – 6 zadań na łączną kwotę 10.833,4 tys. zł, w tym 1.228 tys. zł ze środków unii europejskiej (m.in. budowa i przebudowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej, zakup zintegrowanego systemu zarządzania i monitorowania, aktualizacja dokumentacji na uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w miejscowościach Widziszów, Nosocice, Krzepów), [2] w 2009 r. – 6 zadań na ogólną wartość 9.458,7 tys. zł bez udziału środków unii europejskiej (sieć wodno-kanalizacyjna na osiedlu Brzostów, kanalizacja deszczowa na osiedlu Złota Podkowa, uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej, dokumentacja na termomodernizację placówek oświatowych). Z zadań przewidzianych w GPGO do realizacji w kontrolowanym okresie nie wykonano instalacji odgazowującej, sortowni odpadów i kwatery odpadów niebezpiecznych na składowisku w Blechowie (łączna wartość ok. 22 mln zł) oraz drugiego punktu dobrowolnego gromadzenia odpadów elektrycznych i elektronicznych. Realizowano zamierzenia GPGO w zakresie usuwania i utylizacji azbestu dotując z Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej koszty utylizacji w jednostkach realizujących zabudowę wielorodzinną (Spółdzielnia Mieszkaniowa „Nadodrze” w Głogowie oraz Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Głogowie) oraz osobom fizycznym na zasadach ustalonych zarządzeniem Prezydenta Głogowa.

5. Sporządzanie raportów i sprawozdań z realizacji działań określonych w dokumentach strategicznych.

W kontrolowanym okresie w sposób prawidłowy realizowano obowiązek określony w art. 14 ust. 12b pkt. 4 i ust. 13 pkt. 1 ustawy o odpadach przedkładając w lutym 2010 r. Radzie Miejskiej Głogowa sprawozdania z realizacji GPGO za lata 2008-2009. Nie wypełniono natomiast zadania wynikającego z art. 18 ust. 2 Poś co do przedstawienia tejże Radzie raportów z realizacji MPOŚ z wymaganą częstotliwością co 2 lata.

6. Stosowanie systemu oceny oddziaływania na środowisko jako mechanizmu zarządzania środowiskiem.

W badanym okresie w oparciu o uregulowania ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko²¹ (uuiś) wydano 56 decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia (żadna nie dotyczyła obszaru

²¹ Dz.U. Nr 199, poz. 1227 ze zm.

Natura 2000). Uwzględniając uwarunkowania ustalone przepisem art. 63 uuiś w 5 przypadkach ustalono w formie postanowienia obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. Wszystkie raporty o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko spełniały wymogi ustalone przepisem art. 66 uuiś. Postanowienia o odstąpieniu od konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko (łącznie 35) były zgodne ze stanowiskiem organów opiniujących poza 2 przypadkami, gdzie Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny wydał opinię o konieczności opracowania oceny i określił zakres raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko. Opinie te ostatecznie nie zostały uwzględnione.

7. Wykorzystanie mechanizmów finansowych zarządzania środowiskiem.

W latach 2008–2009 wysokość wpływów do Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (GFOŚiGW) z opłat za korzystanie ze środowiska (art. 402 Poś) zamknęła się kwotą 13.588,5 tys. zł²². Analiza wydatków GFOŚiGW potwierdziła wykorzystanie 5.940,3 tys. zł w 2008 r. i 9.641,7 tys. zł w 2009 r. na zadania związane z ochroną środowiska i gospodarką wodną (gospodarkę wodno-ściekową, gospodarkę odpadami, ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu).

8. Wdrażanie dobrowolnych systemów zarządzania środowiskiem ISO 14001 i EMAS.

Urząd posiadał certyfikat zarządzania jakością PN-EN ISO 9001. Nie posiadano danych ile zakładów, przedsiębiorstw z terenu Miasta Głogów wdrożyło normy ISO 140001 lub ma udział w EMAS, nie podejmowano również działań w zakresie propagowania uzyskania tych certyfikatów. Należy przy tym zauważyć, że jednostki posiadające nowoczesne, spełniające międzynarodowe standardy, systemy zarządzania środowiskiem mogą określać się jako w pełni ekologiczne i liczyć na ułatwienia w pozyskiwaniu środków pomocowych Unii Europejskiej.

9. Nadzór nad realizacją zadań z zakresu ochrony środowiska.

9.1. Dla koordynacji działań w zakresie środowiska i nadzoru nad realizacją działań dotyczących zarządzania środowiskiem utworzono w Urzędzie Wydział Środowiska z 8 osobowym zatrudnieniem. Pracownicy Wydziału w ramach upoważnień udzielonych

przez Prezydenta Głogowa przeprowadzali kontrole w zakresie przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska, w tym m.in. przedsiębiorców dokonujących odbierania odpadów i wywozu nieczystości ze zbiorników bezodpływowych.

9.2. Przy realizacji zadań związanych z bieżącym nadzorem nad środowiskiem korzystano z bazy informacji o korzystaniu ze środowiska prowadzonej przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu. Wykorzystywano także z wojewódzkiej bazy danych dotyczących gospodarowania odpadami wraz z rejestrem udzielanych zezwoleń w zakresie wytwarzania i gospodarowania odpadami prowadzonej przez Marszałka Województwa Dolnośląskiego.

9.3. Nie dopełniono obowiązku ustalonego przepisem art. 8a ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska²³ w zakresie przedłożenia Radzie Miasta Głogów do rozpatrzenia sporządzanego przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu „Raportu o stanie środowiska w województwie dolnośląskim” za 2007 i 2008 r.

9.4. Powołana przez Radę Miejską w Głogowie Komisja Ekologii, Zdrowia, Sportu i Turystyki, wielokrotnie zajmowała się sprawami związanym z zarządzaniem środowiskiem, w tym m.in.: stanem czystości i porządku na terenie miasta, gospodarowaniem odpadami, gospodarowaniem środkami GFOŚiGW. Kontrola przeprowadzona w listopadzie 2009 r. w Wydziale Środowiska przez Komisję Rewizyjną Rady Miejskiej Głogowa nie wykazała nieprawidłowości.

Przedstawiając Panu Prezydentowi powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Podjęcie działań dla aktualizacji zapisów ustalonej w 1998 r. Strategii Rozwoju Głogowa w części dotyczącej ochrony środowiska i przyrody celem uwzględnienia aktualnego stanu prawnego w tym zakresie.

2. Zapewnienie opracowania nowego gminnego programu ochrony środowiska, którego termin uchwalenia przez Radę Miejską Głogowa - ustalony przepisem art. 10 ust. 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw – upłynął 30 czerwca 2004 r.

²²Od 1 stycznia 2010 r. zlikwidowano gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, a wpływy z opłat i kar są dochodami budżetu gmin.

²³Dz.U. z 2007 r. Nr 44, poz. 287 ze zm.

3. *Podjęcie działań mających na celu zapewnienie warunków do właściwej realizacji obowiązku odbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego od mieszkańców Głogowa. ustalonego przepisem art. 16a pkt. 5 ustawy o odpadach, szczególnie poprzez inicjowanie i ułatwianie tworzenia punktów zbierania tego sprzętu oraz wskazywanie lokalizacji, w których mogą być prowadzone akcje, a także prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w tym zakresie.*
4. *Przedłożenie Radzie Miejskiej Głogowa projektu zmian w uchwale określającej stawki opłat za odbiór opadów uwzględniających uregulowania art. 6 ust. 4 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach co do zastosowania niższych stawek za odpady zbierane i odbierane w sposób selektywny.*
5. *Podjęcie działań mających na celu propagowanie wśród przedsiębiorstw i innych jednostek organizacyjnych z siedzibą na terenie Miasta Głogów nowoczesnego, kompleksowego kształtowania zrównoważonego rozwoju gminy i zarządzania środowiskiem na poziomie standardów europejskich z wykorzystaniem lokalnego programu ekorozwoju gminy Lokalna Agenda 21 (LA 21) lub certyfikowanego i zestandaryzowanego systemu zarządzania ochroną środowiska, jakim jest EMAS.*
6. *Zapewnienie realizacji obowiązku określonego w art. 18 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska w zakresie sporządzania i przedstawiania Radzie Miejskiej Głogowa z wymaganą częstotliwością raportów z realizacji gminnego programu ochrony środowiska oraz w art. 8a ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska co do corocznego przedstawienia tejże Radzie celem rozpatrzenia raportu o stanie środowiska w województwie dolnośląskim sporządzonego przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska.*

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Prezydenta w terminie jednego miesiąca od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Prezydentowi prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora NIK Delegatury we Wrocławiu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.